

VUODEN 1992 ITÄMEREN ALUEEN MERELLISEN YMPÄRISTÖN SUOJELUAKOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN III LIITTEEN MUUTOKSET; HYVÄKSYMINEN

Tausta

Vuoden 1992 Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen (SopS 2/2000, jäljempänä ”HELCOM-sopimus”) III liite koskee arviointiperusteita ja toimia maalta tulevan kuormituksen aiheuttaman pilaantumisen ehkäisemiseksi. Liitteen II osa koskee maataloudesta aiheutuvaa kuormitusta. Liite velvoittaa sopimuspuolia toteuttamaan liitteessä esitetyt toimenpiteet, ottamaan huomioon ympäristön kannalta parhaan käytännön (BEP) ja parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) maataloudesta aiheutuvan kuormituksen vähentämiseksi. Lisäksi sopimuspuolten tulee laatia ohjeet ja on raportoitava Helsinki komissiolle.

HELCOM-sopimuksen ministerikokous päätti 20 päivänä lokakuuta 2021 yleissopimuksen III liitteen II osan muuttamisesta. HELCOM-sopimuksen liitteiden muutokset katsotaan sopimuksen 32 artiklan 3 kohdan mukaisesti hyväksytyiksi sopimuksen komission asettaman määräajan kuluttua, jollei sinä aikana yksikään osapuoli ole kirjallisesti ilmoittanut tallettajalle vastustavansa muutoksia. Samassa kohdassa todetaan edelleen, että hyväksytyt muutokset tulevat voimaan komission määräämänä päivänä. Sopimuksen III liitteen muutokset tulevat komission päätöksen mukaisesti voimaan 20 päivänä lokakuuta 2022.

III liitteen muutosten sisältö

HELCOM-sopimuksen III liitteen muutokset koskevat II osan 2 sääntöä, joka koskee kasvinravinteita. Sääntöön 2 on lisätty uutena 1 kohtaan sanasto, tehty muutoksia 5 ja 7 kohtiin sekä lisätty uusi 12 kohta ravinteiden kierrätyksestä. Muita sääntöjä tai kohtia ei ole muutettu.

Kohtaan 1 on lisätty sanasto, joka selkeyttää käytettyjä termejä. *Kohdassa 5* on täsmennetty lantavarastojen rakenteita koskevia vaatimuksia. Lantalan tilavuusvaatimus säilyi ennallaan, mutta tekstiä on selkeytetty. Uutena lisäyksenä on suositus lantalojen kattamisesta. Uutta on myös mahdollisuus lannan väliaikaiseen aumavarastointiin, mikä edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä on säädetty toimenpiteistä, joilla estetään ravinnehuuhtoumat aumasta.

Kohtaan 7 on sisällytetty uutena asiana muut orgaaniset lannoitteet, kuten jätevesilietteet, kompostit ja lannan prosessoinnissa syntyvät mädätteet. Orgaanisia lannoitteita käytettäessä on ravinteiden lisäksi huomioitava niiden mahdollisesti sisältämät haitalliset aineet, hyödynnettävyys sekä ravinteiden käyttökelpoisuus kasveille, jotta voidaan varmistaa lannoitteiden vastuullinen ja turvallinen käyttö. Orgaanisten lannoitteiden käytössä on käytettävä parasta käytössä olevaa levitystekniikkaa ottaen huomioon viljelykasvin, pellon olosuhteet ja lannoitetyypin. Orgaaniset lannoitteet tulee

muokata maahan mahdollisimman pian levityksen jälkeen ja erityisesti, jos maa on kasvipeitteetön. Orgaanisia lannoitteita ei saa levittää routaantuneeseen, lumen peittämään, veden kyllästämään tai tulvan alle jääneeseen maahan. Orgaanisten lannoitteiden osalta on määritettävä ajankohdat, jolloin levitys on kielletty.

Liitteen 2 sääntöön 12 on lisätty ravinteiden kierrätys uutena asiana. Jäsenmaita kannustetaan panemaan toimeen ravinteiden kierrätyksen suunnitelmat, joiden tulee sisältää:

- tietoa aluetasolla tietoa syntyvistä orgaanisista sivutuotteista, erityisesti lannasta ja jätevesilietteistä;
- tietoa aluetasolla peltojen ravinnepitoisuuksista, karttatietoa erityisesti maan fosforipitoisuudesta;
- keinot orgaanisten lannoitteiden markkinoiden kehittymiseen siten, että tavoitteena on edistää ravinteiden parempi alueellinen hyödyntäminen sekä mineraalilannoitteiden korvaaminen orgaanisilla lannoitteilla;
- toimenpiteitä kierrätyslannoitteiden tuotannon edistämiseen, mukaan lukien tiedon tuottaminen tuotteiden turvallisuudesta, käytettävyydestä, tuotantoteknologioista sekä logistisista ratkaisuista;
- kannusteita ravinteiden tehokkaaseen hyödyntämiseen sekä maaperän tuottokykyä huolehtimiseen.

III liitteen muutosten suhde kansalliseen lainsäädäntöön

HELCOM-spimuksen III liitteen II osa, maataloutta koskevat toimet, on saatettu voimaan Tasavallan presidentin asetuksella 98/2008 vuoden 1992 Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen III liitteen muutosten voimaansaattamisesta.

Valtioneuvoston asetus eräiden maataloutta koskevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014, nk. nitraattiasetus) sisältää vastaavat lantaloita koskevat kansalliset vaatimukset kuin 2 säännön 5 kohta. Myös 2 säännön 7 kohdan orgaanisten lannoitevalmistusten levittämistä koskevat vaatimukset on Suomessa pantu toimeen nitraattiasetuksen ja lannoitevalmistelain nojalla annetun asetuksen vaatimuksilla. Kansallinen lainsäädäntö on näiltä osin linjassa liitteen muutoksen kanssa eikä sitä ole tarpeen liitteen muutoksen johdosta muuttaa.

Nyt muutettavan 2 säännön 12 kohdassa tarkoitettua ravinteiden kierrätystä ja kierrätyslannoitteiden tuotantoa on edistetty Suomessa usean hallituskauden ajan. Tavoitteena on, että orgaanisia lannoitteita hyödynnettäisiin yhä enemmän ja niillä korvattaisiin mineraalilannoitteiden käyttöä. Suomessa on tehty Ravinteiden kierrätyksen toimenpideohjelma vuosille 2019-2030. Tietoa orgaanisten sivutuotteiden, erityisesti lannan ja jätevesilietteiden määristä ja ravinnemääristä kerätään maakunta- ja kuntatasolla. Peltojen ravinnepitoisuutta seurataan tutkimuksilla säännöllisin väliajoin. Kartta-aineisto peltojen fosforimääristä edellyttää säännöllistä päivittämistä. Ravinteiden käytön tehokkaaseen hyödyntämiseen ja maaperän tuottokyvyn varmistamiseen Suomessa hyödynnetään maataloustukijärjestelmän (CAP-suunnitelma) toimenpiteitä.

Pöytäkirjan muutoksen määräykset kuuluvat kansalliseen toimivaltaan. Määräykset koskevat luonnonsuojelua, joka Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 kohdan mukaan kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan. Pöytäkirjan muutoksen voimaansaattamisesetuksen voimaantulemiselle Ahvenanmaan maakunnassa on siten saatava itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntä. Asian käsittely Ahvenanmaalla on kesken.

Käsittelyjärjestys ja hyväksymisesitys

HELCOM-sopimuksen III liitteen muutokset eivät sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Muutokset eivät myöskään sido eduskunnan budjettivaltaa eivätkä sisällä muita merkitykseltään huomattavia velvoitteita. Muutosten hyväksyminen ei siten edellytä eduskunnan suostumusta. Muutokset on tarkoitus saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella.

Edellä olevan perusteella esitetään, että Tasavallan Presidentti hyväksyy vuoden 1992 Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen III liitteen muutokset.